Юлія Олександрівна Блудова
Олена Олексіївна Ільїна

Використання компетентнісно зорієнтованих завдань на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі

УДК 373.3.016:811/821
DOI https://doi.org/10.24195/artstudies.2026-3.4

Юлія Олександрівна Блудова
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, психології,
початкової освіти та освітнього
менеджменту
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради
ORCID: 0000-0001-6338-0571
Scopus: 57218897519

Олена Олексіївна Ільїна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, психології,
початкової освіти та освітнього
менеджменту
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради
ORCID: 0000-0003-1951-4311
Scopus: 58681289200

Дата першого надходження статті
до видання: 14.08.2026
Дата прийняття статті до друку після
рецензування: 16.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті:
09.11.2026

У статті розглянуто особливості використання компетентнісно зорієнтованих завдань на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі в умовах реалізації компетентнісного підходу та концепції Нової української школи. Обґрунтовано актуальність переорієнтації освітнього процесу від засвоєння учнями сукупності знань, умінь і навичок до формування здатності застосовувати набуті знання у практичній діяльності та різноманітних життєвих ситуаціях. Визначено роль компетентнісно зорієнтованих завдань у розвитку мовлення, читацької та комунікативної компетентностей молодших школярів, критичного і творчого мислення, медіаграмотності, умінь аналізувати інформацію, аргументувати власну думку та співпрацювати з іншими. Охарактеризовано основні види таких завдань, зокрема творчі, дослідницькі, комунікативні, проблемно-пошукові та завдання, спрямовані на розвиток критичного мислення. Розкрито методичні особливості їх конструювання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхнього життєвого досвіду, інтересів і потреб. Запропоновано поетапну методику створення компетентнісно зорієнтованих завдань, що передбачає визначення мети та компетентностей, добір навчального змісту, створення проблемної або комунікативної ситуації, забезпечення практичної спрямованості, організацію активної діяльності учнів, реалізацію творчого компонента, розвиток критичного мислення, рефлексію та оцінювання результатів. Наведено приклади завдань, пов'язаних із написанням оголошень, листів і запрошень, створенням коміксів і казок, моделюванням життєвих ситуацій, аналізом текстів та оцінюванням інформації. Проаналізовано зміст підручників Нової української школи з української мови та читання, що засвідчує значну представленість компетентнісно зорієнтованих завдань практичного, творчого, дослідницького та проблемно-пошукового характеру. Зроблено висновок про доцільність систематичного використання таких завдань як засобу формування ключових і предметних компетентностей та забезпечення активної, практично орієнтованої діяльності молодших школярів.

Ключові слова: *компетентнісний підхід, компетентнісно зорієнтовані завдання, мовно-літературна освітня галузь, початкова школа, молодші школярі, Нова українська школа, мовленнєва компетентність, читацька компетентність, критичне мислення.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку початкової освіти в Україні характеризується переорієнтацією освітнього процесу на компетентнісний підхід, що визначено провідною ідеєю концепції Нової української школи. У зв'язку з цим особливого значення набуває формування в молодших школярів не лише системи знань, умінь і навичок, а й здатності застосовувати їх у різних життєвих ситуаціях, критично мислити, ефективно комунікувати, співпрацювати та самостійно здобувати нові знання. Одним із важливих засобів реалізації цих завдань є використання компетентнісно зорієнтованих завдань у процесі навчання.

Актуальність проблеми підтверджується низкою державних нормативних документів у сфері освіти. Зокрема, у Законі України «Про освіту» одним із ключових завдань сучасної освіти визначено формування компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості та її життєдіяльності в суспільстві. У Державному стандарті початкової освіти наголошується на необхідності розвитку в учнів ключових компетентностей, уміння застосовувати знання на практиці, критично мислити, працювати з інформацією, висловлювати власну думку та взаємодіяти з іншими. Концепція «Нова українська школа» акцентує увагу на переході від знаннєвої моделі навчання до компетентнісної, орієнтованої на діяльність учня, розвиток його творчості, ініціативності та практичного досвіду.

Особливо актуальним є впровадження компетентнісно зорієнтованих завдань на уроках мовно-літературної освітньої галузі, оскільки саме вони створюють сприятливі умови для розвитку мовлення, формування читацької та комунікативної компетентностей, уміння аналізувати інформацію, висловлювати власну думку, аргументувати судження та творчо застосовувати набуті знання. Такі завдання сприяють активізації пізнавальної діяльності молодших школярів, забезпечують практичну спрямованість навчання та допомагають пов'язати навчальний матеріал із реальними життєвими ситуаціями (Бібік, 2018).

Аналіз актуальних досліджень. Проблема використання компетентнісно зорієнтованих

завдань у початковій школі привертає увагу багатьох науковців і педагогів-практиків, таких як: Олександра Савченко – досліджувала компетентнісний підхід у початковій освіті, методику навчання української мови та читання молодших школярів; Микола Вашуленко – досліджував проблеми методики навчання української мови в початковій школі, формування мовленнєвої та комунікативної компетентностей молодших школярів, упровадження компетентнісного підходу в мовній освіті, а також питання розвитку мовлення учнів у процесі вивчення української мови; Олена Пометун – розробляла питання розвитку критичного мислення, компетентнісного навчання та інтерактивних технологій; Ніна Бібік – вивчала проблеми компетентнісного підходу, формування ключових компетентностей та модернізації змісту початкової освіти; Людмила Варзацька – досліджувала розвиток мовлення молодших школярів та методику навчання української мови; Марія Вашуленко – працювала над проблемами мовленнєвого розвитку учнів початкової школи та формування комунікативної компетентності; Катерина Пономарьова – вивчала методичні засади навчання української мови й читання у початковій школі; Людмила Кочина – розглядала питання формування предметних компетентностей молодших школярів; Іван Бех – досліджував особистісно орієнтоване та компетентнісне навчання.

У наукових дослідженнях висвітлюються питання компетентнісного навчання, розвитку мовленнєвої діяльності учнів, упровадження діяльнісного підходу та використання інтерактивних технологій у початковій школі. Водночас проблема методичного забезпечення уроків мовно-літературної освітньої галузі компетентнісно зорієнтованими завданнями залишається актуальною та потребує подальшого вивчення.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та розкрити методичні особливості використання компетентнісно зорієнтованих завдань на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі, визначити основні вимоги до їх конструювання та охарактеризувати можливості їх застосування для формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів.

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження становлять компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи, відповідно до яких навчальна діяльність молодших школярів розглядається як активний процес застосування знань, набуття практичного досвіду, розв'язання навчальних і життєвих проблем та розвитку особистісних якостей.

Для досягнення мети використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукової і методичної літератури; аналіз нормативних документів у сфері початкової освіти; аналіз змісту підручників з української мови та читання для початкової школи; педагогічне моделювання під час розроблення послідовності створення компетентнісно зорієнтованих завдань.

Результати та їх обговорення. Компетентнісно зорієнтовані завдання є важливим складником сучасного освітнього процесу, спрямованого на реалізацію компетентнісного підходу в навчанні. Їх використання забезпечує не лише засвоєння учнями теоретичних знань, а й формування здатності застосовувати набутий досвід у різних життєвих ситуаціях, самостійно розв'язувати проблеми, критично мислити, аналізувати інформацію та взаємодіяти з іншими.

Компетентнісно зорієнтовані завдання розглядаються як така організація навчальної діяльності, яка переносить акцент із пасивного накопичення знань на здатність учнів використовувати їх у практичній діяльності. На уроках мовно-літературної освітньої галузі такі завдання спрямовані на формування в молодших школярів умінь вільно висловлювати власні думки, ефективно спілкуватися, працювати з інформацією, критично оцінювати зміст повідомлень і застосовувати мовні знання у повсякденному житті. Важливого значення набуває також розвиток медіаграмотності, творчого мислення та здатності до співпраці (Пономарьова, 2017).

Відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти, навчання мовно-літературної освітньої галузі має забезпечувати розвиток основних видів мовленнєвої діяльності: слухання і розуміння, говоріння, читання та письма. Саме тому компетентнісно зорієнтовані завдання повинні мати практичну спрямованість, бути пов'язаними з життєвим досвідом дитини та стимулювати її активну пізнавальну діяльність (Державний стандарт початкової освіти, 2018).

У процесі виконання таких завдань молодші школярі вчаться аналізувати інформацію, порівнювати факти, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, аргументувати власну думку та приймати рішення. Важливою ознакою компетентнісно зорієнтованих завдань є їх творчий і дослідницький характер. Наприклад, учням можна запропонувати придумати інше завершення казки чи оповідання, створити комікс за змістом прочитаного твору, скласти емоційний портрет персонажа, дібравши до нього відповідні емоції або ілюстрації. Такі види діяльності сприяють розвитку читацької компетентності, уяви та творчого мислення молодших школярів (Вашуленко, 2018).

Важливе місце посідають і комунікативні завдання, які формують уміння взаємодіяти з іншими. Ефективними є робота в парах і групах, інтерв'ювання, створення усних або письмових інструкцій, моделювання життєвих ситуацій. Наприклад, учні можуть брати інтерв'ю в однокласників, складати правила гри чи пояснювати послідовність

виконання певної дії. Такі завдання сприяють розвитку мовлення, комунікативних умінь та навичок співпраці (Вашуленко, & Дубовик, 2020, с. 18–23).

Сучасні компетентнісно зорієнтовані завдання також передбачають формування медіаграмотності та критичного мислення. Учням можна запропонувати проаналізувати рекламний текст, знайти неправдиву інформацію, визначити перебільшення або передбачити зміст тексту за його заголовком чи ілюстрацією. Подібна діяльність сприяє усвідомленому сприйняттю інформації та формуванню вмінь критично оцінювати різні джерела повідомлень.

Ефективність компетентнісно зорієнтованих завдань значною мірою залежить від правильності їх конструювання. Такі завдання повинні мати особистісну значущість для дитини, бути пов'язаними з її життєвим досвідом, інтересами та потребами. Важливо, щоб вони містили проблемну ситуацію, яка не має готового алгоритму розв'язання, а також передбачали створення певного практичного результату: власного висловлювання, лепбука, казки, запрошення, проєкту чи творчої роботи (Голуб, & Горошкіна, 2023, с. 148–158).

Отже, компетентнісно зорієнтовані завдання є ефективним засобом реалізації компетентнісного підходу в початковій школі, оскільки забезпечують активну навчальну діяльність учнів, сприяють формуванню ключових і предметних компетентностей та створюють умови для всебічного розвитку особистості молодшого школяра.

Створення компетентнісно зорієнтованих завдань передбачає врахування вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, їхнього життєвого досвіду, інтересів і потреб. Важливо, щоб зміст завдань був наближеним до реальних життєвих ситуацій, викликав пізнавальний інтерес та мотивував учнів до активної навчальної діяльності. Саме тому завдання повинні мати практичну спрямованість і передбачати використання знань у нових або змінених умовах.

Одним із основних етапів створення компетентнісно зорієнтованих завдань є визначення освітньої мети та компетентностей, які формуватимуться в процесі його виконання. На уроках української мови це можуть бути комунікативна, читацька, мовленнєва, соціальна, інформаційно-цифрова та культурна компетентності. Після визначення мети добирається зміст завдання, який має відповідати навчальній темі та водночас сприяти формуванню практичних умінь і навичок учнів.

Важливою умовою створення компетентнісно зорієнтованих завдань є наявність проблемної або комунікативної ситуації. Завдання не повинно зводитися лише до відтворення правила чи виконання вправи за зразком. Доцільно пропонувати молодшим школярам такі види діяльності, які спонукають їх аналізувати, порівнювати, робити висновки, аргументувати власну думку та знаходити кілька способів розв'язання проблеми. Наприклад, учням можна запропонувати скласти оголошення, написати лист другові, створити правила поведінки в класі, дібрати заголовок до тексту, пояснити значення прислів'я або обґрунтувати власну позицію щодо вчинку героя (Пономарьова, 2020, с. 1–6).

Методика створення компетентнісно зорієнтованих завдань також передбачає використання інтерактивних методів навчання, роботи в парах і групах, ігрових технологій, творчих вправ і проєктної діяльності. Такі завдання сприяють розвитку комунікативних умінь, навичок співпраці та відповідальності за результат спільної діяльності. Наприклад, учні можуть працювати над створенням мініпроєкту, інсценізувати діалог, брати участь у мовній грі або створювати спільний текст.

Особливого значення набуває використання завдань, спрямованих на розвиток критичного мислення та медіаграмотності. Учням можна запропонувати проаналізувати текст, визначити правдиву й неправдиву інформацію, знайти помилки, висловити власне ставлення до прочитаного або спрогнозувати продовження тексту. Такі завдання формують уміння працювати з інформацією, аналізувати її та усвідомлено сприймати повідомлення (Пономарьова, 2017).

Методика створення компетентнісно зорієнтованих завдань передбачає поетапну організацію навчальної діяльності учнів, спрямованої на формування ключових і предметних компетентностей. Важливим є не лише добір навчального матеріалу, а й створення умов для активної взаємодії учнів із навчальним змістом, застосування знань у практичній діяльності, розвитку критичного мислення та творчих здібностей. Узагальнення основних етапів створення компетентнісно зорієнтованих завдань подано в таблиці 1.

Під час конструювання компетентнісно зорієнтованих завдань доцільно дотримуватися певних методичних вимог. Завдання повинні бути зрозумілими для дітей, відповідати їхнім віковим можливостям, містити чітку інструкцію та передбачати практичний результат діяльності. Важливо також забезпечувати поступове ускладнення завдань, створювати ситуації успіху та підтримувати позитивну мотивацію до навчання (Пометун, & Сущенко, 2017).

Ефективними є завдання, що передбачають інтеграцію змісту різних освітніх галузей. Наприклад, на уроках української мови можна використовувати тексти природничого чи мистецького змісту, створювати мовні вправи на основі спостережень за природою, виконувати творчі завдання з елементами малювання або дослідницької діяльності. Такий підхід сприяє формуванню цілісного світогляду молодших школярів та забезпечує практичне застосування мовних знань у різних сферах діяльності (Товканець, & Сідор, 2024, с. 80–89).

Таблиця 1

Методика створення компетентнісно зорієнтованих завдань для уроків української мови в початковій школі

Етап створення завдання	Характеристика етапу	Приклад реалізації
Визначення мети	Окреслення компетентностей, які необхідно сформувати в учнів	Формування комунікативної та читацької компетентностей
Добір навчального змісту	Відбір теми, мовного матеріалу та життєвої ситуації	Тема «Текст», «Діалог», «Слова ввічливості»
Створення проблемної ситуації	Організація завдання, що потребує аналізу, вибору або пошуку рішення	«Як переконати друга берегти природу?»
Практична спрямованість	Використання знань у наближених до життя умовах	Написання оголошення, листа, запрошення
Організація діяльності учнів	Використання інтерактивних методів, роботи в парах і групах	Інтерв'ю, рольова гра, дискусія
Творчий компонент	Залучення учнів до створення власного продукту діяльності	Створення коміксу, казки, сенкану
Розвиток критичного мислення	Формування вміння аналізувати та оцінювати інформацію	«Знайди помилку», «Передбач продовження тексту»
Рефлексія та оцінювання	Аналіз результатів діяльності та самооцінювання	«Що було найскладнішим?», «Чого я навчився?»

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Методика створення компетентнісно зорієнтованих завдань для уроків мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі спрямована на організацію активної, практично орієнтованої діяльності учнів, розвиток їхнього мовлення, критичного мислення, творчих здібностей та ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в сучасному суспільстві.

Проаналізувавши підручники Нової української школи з української мови та читання для початкових класів можна зробити висновок, що їхній зміст значною мірою орієнтований на реалізацію компетентнісного підходу та використання компетентнісно зорієнтованих завдань. У сучасних підручниках простежується заміна репродуктивного навчання організацією активної діяльності учнів, спрямованої на формування ключових і предметних компетентностей, розвиток мовлення, критичного мислення, творчих здібностей та вміння застосовувати знання у практичній діяльності.

У підручниках широко представлені завдання, що передбачають роботу з текстом, аналіз мовних явищ, висловлення власної думки, аргументацію позиції, створення усних і письмових висловлювань, роботу в парах і групах. Значна увага приділяється формуванню читацької компетентності, розвитку комунікативних умінь, медіаграмотності та навичок критичного осмислення інформації. Учням пропонуються творчі, дослідницькі та проблемно-пошукові завдання, які мають практичне спрямування та пов'язані з реальними життєвими ситуаціями. У більшості підручників завдання спрямовані на розвиток уміння співпрацювати, вести діалог, презентувати результати власної діяльності, оцінювати інформацію та приймати рішення. Це відповідає вимогам Державного стандарту початкової освіти та концепції Нової української школи.

Інформація про використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту використовувалися виключно для мовного редагування, перевірки граматики, перекладу або інших допоміжних завдань, без використання згенерованих ними об'єктів як результатів академічної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібік, Н. М. (Ред.). (2018). Нова українська школа: Порадник для вчителя. *Літера ЛТД*. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29844/2/Нова%20українська%20школа_порадник%20для%20вчителів.pdf

2. Вашуленко, М. С. (2018). Українська мова і мовлення в початковій школі. Видавничий дім «Освіта».

3. Вашуленко, М. С., & Дубовик, С. Г. (2020). Формування в учнів початкових класів дослідницьких умінь на матеріалі програмового курсу української мови. *Початкова школа*, (4), 18–23.

4. Голуб, Н., & Горошкіна, О. (2023). Методи дистанційного навчання української мови. *Український педагогічний журнал*, (4), 148–158. DOI: https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-148-158

5. Державний стандарт початкової освіти. (2018). URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/87-2018-%D0%BF

6. Пометун, О. І., & Сущенко, І. М. (2017). Путівник із розвитку критичного мислення в учнів початкової школи: методичний посібник для вчителів. Освіта.

7. Пономарьова, К. (2020). Особливості навчання української мови в 3 класі. *Початкова школа*, (9), 1–6.

8. Савченко, О. Я., Бібік, Н. М., Мартиненко, В. О., Цимбалару, А. Д., та ін. (2017). Організаційні форми навчання у початковій школі : посібник. *Педагогічна думка*. 258–302.

9. Товканець, Г. В., & Сідор, Ю. І. (2024). Розвиток пізнавального інтересу молодших школярів на уроках української мови. *Вісник Львівського університету. Серія: Педагогічна*, (40), 80–89. DOI: https://doi.org/10.30970/vpe.2024.40.12237.

REFERENCES

1. Bibik, N. M. (Ed.). (2018). Nova ukrainska shkola: Poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian School: A guide for teachers]. Litera LTD. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29844/2/Нова%20українська%20школа_порадник%20для%20вчителів.pdf
2. Vashulenko, M. S. (2018). Ukrainska mova i movlennia v pochatkovii shkoli [Ukrainian language and speech in primary school]. Vydavnychyi dim «Osvita».
3. Vashulenko, M. S., & Dubovyk, S. H. (2020). Formuvannia vuchniv pochatkovykh klasiv doslidnytskykh umin na materiali prohramovoho kursu ukrainskoi movy [Formation of research skills in primary school students based on the Ukrainian language curriculum]. *Pochatkova shkola – Primary School*, 4, 18–23.
4. Holub, N., & Horoshkina, O. (2023). Metody dystantsiinoho navchannia ukrainskoi movy [Methods of distance learning of the Ukrainian language]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Educational Journal*, 4, 148–158. https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-148-158.
5. Derzhavnyi standart pochatkovoi osvity [State standard of primary education]. (2018). https://zakon.rada.gov.ua/go/87-2018-%D0%BF
6. Pometun, O. I., & Sushchenko, I. M. (2017). Putivnyk iz rozvytku krytychnoho myslennia v uchniv pochatkovoi shkoly: Metodychnyi posibnyk dlia vchyteliv [A guide to developing critical thinking in primary school students: A methodological guide for teachers]. Osvita.
7. Ponomarova, K. (2020). Osoblyvosti navchannia ukrainskoi movy v 3 klasi [Peculiarities of teaching the Ukrainian language in the 3rd grade]. *Pochatkova shkola – Primary School*, 9, 1–6.
8. Savchenko, O. Ya., Bibik, N. M., Martynenko, V. O., Tsymbalaru, A. D., et al. (2017). Orhanizatsiini formy navchannia u pochatkovii shkoli: Posibnyk [Organizational forms of learning in primary school: A guide]. *Pedahohichna dumka*, 258–302.
9. Tovkanets, H. V., & Sidor, Yu. I. (2024). Rozvytok piznavalnoho interesu molodshykh shkoliariv na urokakh ukrainskoi movy [Development of primary school students' cognitive interest in Ukrainian language lessons]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia pedahohichna – Visnyk of Lviv University. Series Pedagogical*, 40, 80–89. https://doi.org/10.30970/vpe.2024.40.12237

Use of competency-oriented tasks in lessons of language and literary education in primary school

Yuliia Oleksandrivna Bludova
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Educational Management
Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council
ORCID: 0000-0001-6338-0571
Scopus: 57218897519

Olena Oleksiivna Ilina
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Senior Lecturer at the Department of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Educational Management
Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian and Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council
ORCID: 0000-0003-1951-4311
Scopus: 58681289200

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

The article examines the peculiarities of using competence-oriented tasks in lessons of the language and literature educational field in primary school under the implementation of the competence-based approach and the concept of the New Ukrainian School. The relevance of reorienting the educational process from students' acquisition of a set of knowledge, skills and abilities towards developing their capacity to apply acquired knowledge in practical activities and various real-life situations is substantiated. The role of competence-oriented tasks in developing primary school students' speech, reading and communicative competencies, critical and creative thinking, media literacy, abilities to analyze information, substantiate their opinions and cooperate with others is determined. The main types of such tasks are characterized, including creative, research, communicative, problem-solving and critical-thinking tasks. The methodological peculiarities of designing competence-oriented tasks are revealed, taking into account students' age and individual characteristics, life experience, interests and needs. A step-by-step methodology for creating competence-oriented tasks is proposed, including defining the educational objective and competencies to be developed, selecting the learning content, creating a problem-based or communicative situation, ensuring practical orientation, organizing students' active learning activities, implementing a creative component, developing critical thinking, reflection and assessment of learning outcomes. Examples of tasks related to writing announcements, letters and invitations, creating comics and stories, modeling real-life situations, analyzing texts and evaluating information are presented. The content of New Ukrainian School textbooks on the Ukrainian language and reading is analyzed, demonstrating a significant representation of competence-oriented tasks of practical, creative, research and problem-solving nature. It is concluded that the systematic use of such tasks is appropriate as a means of developing key and subject-specific competencies and ensuring active, practically oriented learning activities of primary school students.

Keywords: *competence-based approach, competence-oriented tasks, language and literature educational field, primary school, primary school students, New Ukrainian School, speech competence, reading competence, critical thinking.*